



УТВЪРЖДАВАМ: (П)

Д-Р ЮРИ ТОРНЕВ

Директор на РЗИ - Перник

АНАЛИЗ

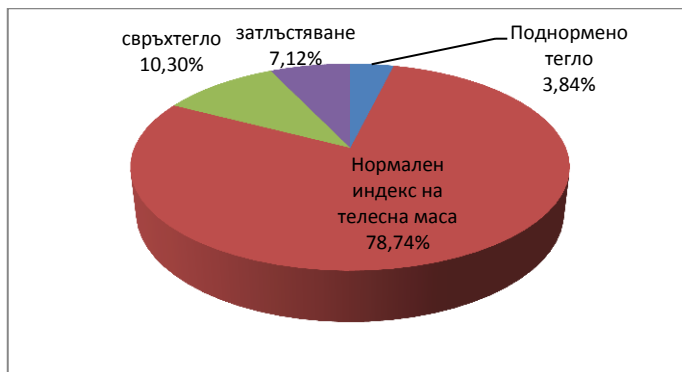
НА ДАННИТЕ ОТ СКРИНИНГ НА ИНДЕКС НА ТЕЛЕСНА МАСА ПРИ ДЕЦА ОТ ДЕТСКИ КОЛЕКТИВИ ВЪВ ВЪЗРАСТТА ОТ 3 ДО 7 ГОДИНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ ПЕРНИК

(За интернет страницата на РЗИ)

През 2018 г. РЗИ – Перник разработи на регионално ниво „Програма за интервениране промоция на здраве, профилактика и насочено лечение на болести при откриване на отклонения в биологичните, психосоциални и поведенчески фактори сред деца в област Перник. Скрининг на индекс на телесна маса”. На работна среща в рамките на програмата на директорите от детските заведения и здравните специалисти от здравните кабинети са дадени указания за измерване ръста и теглото на децата във възрастова група от 3 до 7 годишна възраст. В РЗИ – Перник постъпват данни от 21 детски градини от областта. За 2 780 деца във възрастта от 3 до 7 години към дата 03.03.2018 г. е изчислен Индекс на телесна маса (ИТМ), като показател, който показва зависимост между ръста и теглото. Резултатите показват:

От 2 780 измерени деца според показателя ИТМ, с отклонения са общо 584 – 21,26%:

Поднормено тегло	Нормален индексна телесна маса	Свръхтегло	Затлъстяване
107	2 196	279	198
3,84%	78,74%	10,3%	7,12%



Децата с отклонения са разпределени както следва:

Деца с поднормено тегло – общо 107 – 3,84%:

1. от 3 до 4 години 18 деца от 578 (3,11%) – 8 момчета и 10 момичета;
2. от 4 до 5 години 37 деца от 766 (4,83%) – 17 момчета и 20 момичета;
3. от 5 до 6 години 19 деца от 703 (2,70%) – 14 момчета и 5 момичета;
4. от 6 до 7 години 33 деца от 733(4,50%) – 23 момчета и 10 момичета.

Деца със свръхтегло – общо 279 – 10,30%:

1. от 3 до 4 години 28 деца от 578 (4,84%) – 16 момчета и 12 момичета;
2. от 4 до 5 години 50 деца от 766 (6,52%) – 27 момчета и 23 момичета;
3. от 5 до 6 години 112 деца от 703 (15,93%) – 58 момчета и 54 момичета;
4. от 6 до 7 години 89 деца от 733(12,14%) – 42 момчета и 47 момичета.

Деца със затлъстяване – общо 198 – 7,12%:

1. от 3 до 4 години 17 деца от 578 (2,94%) – 10 момчета и 7 момичета;
2. от 4 до 5 години 18 деца от 766 (2,34%) – 10 момчета и 8 момичета;
3. от 5 до 6 години 71 деца от 703 (10,09%) – 40 момчета и 31 момичета;
4. от 6 до 7 години 92 деца от 733(12,55%) – 57 момчета и 35 момичета.

Всяка година РЗИ – Перник изпраща данни в Министерство на здравеопазването и Национален център по общественото здраве и анализи, където разглежда двата показателя за децата от организирани колективи ръст и тегло, по отделно. Показателя ИТМ представлява зависимост от двата показателя (теглото в килограми, разделено на ръста в метри повдигнат на квадрат) и в този смисъл показва по-достоверно отклонението от нормата. Особено важно е разглеждането на отклонението при групата на децата с ИТМ, показващ наличие на затлъстяване, което е патологично отклонение от нормата – заболяване. Затлъстяването сред деца от 1 до 5 години за България, спрямо ИТМ, съгласно проучване на хранителния статус на населението на България, проведено от Националния център по общественото здраве и анализи през 2006 г. е посочено от порядъка на 5,1%. Според настоящото проучване за територията на област Перник спрямо същия показател, но за възрастта от 3 до 7 години, то е 7,12%. Прави впечатление рязкото покачване на броя на децата със затлъстяване при 5 и 6 годишните и по-ниският им брой при по-малките, което от една страна може да се дължи на начина на набиране на данни (некоректно провеждане на измерванията при по-големите – например някои медицински специалисти не винаги провеждат изследването на място в здравния кабинет в детската градина, а се доверяват на устен отговор на данни от родител или на данни от личната здравнопрофилактична карта на детето, която също се попълва понякога формално от някои лични лекари). От друга страна 5-6 годишните са във възрастта, в която се изгражда здравословно поведение на хранене като индивидуално и социално явление, т.е. по-големите деца се поддават на множеството изкушения и нарушават здравословните навици, като създават вредни такива. Резултатът е заболяването затлъстяване. Това навежда на мисълта, че данните може и да са достоверни. Важни са ролята на семейството, колектива и цялото

общество, които възпитават децата във възрастта, в която те „попиват” в своето поведение „всичко”, което харесат.

Относителният дял на децата от 3 до 7 години със затлъстяване при скрининга (7,12%) е значително над този, открит при антропометричните измервания на деца от III-та патологична група с тегло над 2 стандартни отклонения, които се провеждат, съгласно изискванията на Наредба №3 за здравните кабинети в детските заведения и училищата. Последният е 3,23% и включва 120 деца от общо 3 712 деца от 1 до 7 години, като 416 са децата от 1 до 3 години и 3 296 – от 3 до 7 години. Необходимо е допълнително разграничаване на възрастовите групи при изчисляване на относителния дял, но въпреки това разликата е видимо голяма. Тя се дължи също на метода, който е използван: в случая при антропометричните измервания на деца от III-та патологична група се следи само показателя тегло, докато ИТМ представлява функция от теглото в килограми, разделено на ръста в метри, повдигнат на квадрат.

Общ брой деца	I – ва група - оптимална	II – ра група - разширена	III – та група – патологични отклонения	
	Брой деца $X \pm 1 S$	Брой деца между $(X \pm 1 S)$ и $(X \pm 2 S)$	Под $(X - 2 S)$	Над $(X + 2 S)$
3712	3 186	352	54	120
100%	85,82%	9,48%	1,45%	3,23%

От профилактичните прегледи при общопрактикуващите лекари в личните здравнопрофилактични карти на децата, от всички прегледани деца няма подадени деца с диагноза затлъстяване, т.е. децата със затлъстяване не се лекуват, или поне в детските заведения за тях няма такива данни, а затлъстяването като диагноза в детска възраст е сериозно заболяване. Ето защо е важно коректно попълване на личните здравнопрофилактични карти от общопрактикуващите лекари при профилактичните прегледи и предаването им в срок в детското заведение. Навременната намеса на специалист при тези деца може да предотврати метаболитен синдром, сърдечно-съдови, ендокринни болести и много други заболявания в напреднала възраст. Насочването за консултация с детски ендокринолог, диетолог и психолог при децата с патологични отклонения ще завърши цикъла на медицинската интервенция и безспорно ще има положителен резултат. Трябва да се подчертае и належащата необходимост от профилактични и промотивни дейности, насочени към създаване на здравословно хранително поведение от ранна детска възраст. Належащо е да се предприемат мерки за насочено лечение на тези деца в рамките на организираните детски колективи – диетичен режим, физически занимания. Необходима е промотивна дейност и със семействата им.

Подобен скрининг на ИТМ на толкова деца в област Перник се прави за първи път. Всички деца, при които е установено затлъстяване са проверени допълнително за отклонение в ИТМ и тези, при които е открито потвърждение на показателя, са насочени за консултация към специалисти диетолози или ендокринолози от медицинските специалисти в детските заведения.

В рамките на програмата, РЗИ – Перник, съвместно с персонала на детските заведения за първи път проведе мащабно анонимно анкетно проучване на храненето и

семейната среда във възрастта 3-7 години сред родители. Обработени са общо 1973 анкети. Участват 21 детски градини, като 8,2% от анкетите са от селата.

Едва 86,4% от родителите са посочили, че децата им са измерени за ръст и тегло от общопрактикуващия лекар през последната година. Само 20,8% от родителите, които смятат, че детето им има проблем с теглото са потърсили специализирана лекарска помощ.

Повече от половината – 55% от децата, посещават спортни занимания или танци. От тях 49,4% го правят поне 3 пъти седмично, но едва 75% от родителите извеждат децата си на открито ежедневно и 8% го правят само през почивните дни.

Нисък е също процентът на родителите, които са запознати с наредбите, по които се хранят децата в градините – 70,9% от анкетираните, т.е. промотивната дейност трябва да се насочи в тази насока.

Според 86,8% от родителите седмичното меню в градините е добро, а едва 77,7% от тях смятат, че децата им се хранят здравословно извън детската градина. Само 19% от децата се хранят петкратно.

Както показва изследването, ако в организирани колективи качеството на храненето на децата подлежи на контрол, то за да се създават здравословни навици от ранна детска възраст, е необходима промотивна и профилактична дейност и във семействата, където се формират тези навици. Не се дават достатъчно плодове, зеленчуци, 100% плодови и зеленчукови сокове. Дават се безалкохолни напитки със/без захар. Не се включва навреме нискомаслено (полумаслено) мляко и не се дават достатъчно мляко и млечни продукти – сирене кашкавал, извара. Предлагат се други млечни продукти – с добавка на растителни мазнини и/или други добавки. Едва 42,5% от децата ядат в повечето дни от седмицата месо, а 7,2% не приемат риба. Много често се консумират месни продукти от децата, както и храни като картофен или царевичен чипс, пуканки и фъстъци. Висок е приема на захар и шоколадови изделия, бисквити, кекс, понички или сладкиши. Много често се прибегва до консумация на храни като пица, пържени картофи, тестени изделия с месо или колбаси.

Детската възраст се характеризира с растеж и развитие на всички органи и системи в човешкия организъм, но също и с изграждането на основните навици, които залягат в психиката на човека и оформят бъдещата личност. Дали ще бъде здрав в бъдеще човекът, зависи от процесите на сън, бодърстване, хранене, закаляване и физическа активност на детето. Ето защо е толкова важна социалната и семейна среда в която се формират здравните навици, оставащи за цял живот.

В тази връзка, в контролната и промотивна дейност на РЗИ – Перник през първо шестмесечие на 2018 година са отчетени редица мероприятия в детските заведения на територията на област Перник, които имат за цел подобряване на храненето, растежа и развитието в детските заведения. Всички детски заведения са обхванати с проверка на храненето, като до края на месец август, въз основа на проверките, всеки колектив, ще получи информация за това какви са пропуските и къде трябва да обърне внимание за подобряване на храненето на децата в детската градина. През второ полугодие предстои отново проверка на всички градини и изготвяне на оценки на храненето за всяка от тях.

Промотивната дейност по програмата предвижда редица интерактивни мероприятия с деца от детските заведения и техните родители на тема здравословно хранене.

ИЗВОД

От проучването се вижда, че процента на децата с отклонение в ИТМ е 21,26%. От тях със затлъстяване са 7,12%. Същевременно в личните здравнопрофилактични карти от профилактичните прегледи при общопрактикуващите лекари за 2017/2018 г. няма подадени деца със диагноза затлъстяване.

Проучването на индекса на телесната маса доказва, че не се работи достатъчно в посока промоция и профилактика за изграждане на здравословно поведение сред децата в детските заведения. Не е достатъчно добра в това направление колаборацията между семейството и социалните структури, каквито са детската градина и личния лекар. Трябва да се наблегне на контрола на промотивната и профилактична дейност в здравните кабинети на детските заведения.